

Xuất khẩu gạo 2012: Còn đó những khó khăn

LÊ KHANH

Gạo là một trong những mặt hàng nông sản chủ lực của Việt Nam, mỗi năm đóng góp hàng tỷ USD trong tổng giá trị xuất khẩu. Theo kế hoạch, năm 2012 Việt Nam sẽ xuất khẩu hơn 7 triệu tấn gạo, đạt doanh thu trên 3 tỷ USD. Tuy nhiên, chúng ta đang gặp nhiều khó khăn trong việc xuất khẩu mặt hàng này.

Những nguyên nhân chính

Năm 2012, được đánh giá là năm khó khăn đối với thị trường gạo, sản lượng dồi dào, trong khi lượng tồn kho tăng liên tục trong 5 năm liên tiếp ở mức kỷ lục trên 100 triệu tấn. Trong khi đó, Tổ chức Nông lương thế giới (FAO) dự đoán thương mại gạo toàn cầu sẽ sụt giảm 5%, khiến xuất khẩu gạo của Việt Nam năm 2012 sẽ gặp khó khăn.

Bước vào những tháng đầu năm 2012, chúng ta chưa tìm được những hợp đồng mới mà chủ yếu chỉ xuất khẩu theo các hợp đồng từ cuối năm 2011 chuyển sang và thời gian giao hàng kéo dài tới quý 3 năm 2012. Tiến độ xuất khẩu gạo trong những tháng đầu năm 2012 rất chậm.

Về vấn đề giá cả. Hiện nay, dòng gạo cấp thấp của chúng ta bán ra thị trường quốc tế ở mức 390 USD/tấn. Trong khi đó, giá gạo của Ấn Độ và Pakistan chỉ khoảng 350 USD/tấn. Như vậy, rõ ràng chúng ta khó mà cạnh tranh được với các nước trên trong quá trình đàm phán tìm hợp đồng xuất khẩu. Bên cạnh đó, Việt Nam hiện nay cũng chưa có các thương hiệu gạo cao cấp. Bằng chứng là ngay cả thị trường trong nước, người dân cũng thường lựa chọn những thương hiệu gạo từ Thái Lan. Điều này chứng tỏ chúng ta rất khó khăn nếu muốn tiếp cận các thị trường khó tính. Theo kế hoạch, trong năm

Gạo được xuất khẩu qua cảng Cần Thơ

2012, ngoài việc tập trung xuất khẩu gạo vào các thị trường quen thuộc như Phillipines, Indonesia, các nước châu Phi... chúng ta sẽ tìm những hợp đồng để xuất khẩu gạo sang các thị trường mới như Trung Quốc, Hồng Kông...

Sáu tháng đầu năm 2012, Trung Quốc đã ký hợp đồng mua 1,2 triệu tấn gạo và cũng đã mua hơn 900.000 tấn gạo, vượt qua Philippines và châu Phi để trở thành bạn hàng lớn nhất của Việt Nam trong lĩnh vực nhập khẩu gạo. Trung Quốc là một thị trường mới nổi và không yêu cầu quá cao. Đây thực sự là một cơ hội tốt để các doanh nghiệp Việt Nam chiếm được thị trường rộng lớn và đầy tiềm năng này. Tuy

nhiên, làm ăn với Trung Quốc luôn chứa đựng nhiều rủi ro. Phía Trung Quốc không bao giờ công bố con số nhập khẩu chính thức, vì vậy, phía các doanh nghiệp Việt Nam cũng khá lúng túng và lo lắng. Hơn nữa, doanh nghiệp Trung Quốc chủ yếu áp dụng hình thức thanh toán CK, nghĩa là hàng tới cảng Trung Quốc thì tiền mới được giải ngân. Do hình thức thanh toán này tiềm ẩn nhiều rủi ro nên hầu hết các doanh nghiệp Việt Nam tỏ ra e ngại khi bán hàng.

Cũng theo thông tin từ Hiệp hội Lương thực Việt Nam (VFA), thời gian qua, việc mua bán gạo sang Trung Quốc còn có thêm trục trặc khác là họ yêu cầu doanh nghiệp

Việt Nam trộn gạo trắng vào gạo thơm nhằm trục lợi. Theo tính toán thì với giá gạo trắng khoảng 8.000 – 8.500 đồng/kg, nếu trộn 50% vào với gạo thơm và bán dưới mác gạo thơm thì thương nhân Trung Quốc sẽ lợi 1/3 giá. Việc làm trên của một số khách hàng Trung Quốc không chỉ đơn thuần là lợi ích kinh tế mà có thể nhằm hạ thấp uy tín, chất lượng gạo Việt Nam. Sâu xa hơn, việc này có thể phá hỏng nền sản xuất gạo chất lượng cao, gạo thơm của Việt Nam, đồng thời phá thị trường gạo Việt Nam tại Trung Quốc. VFA đánh giá đây là vấn đề rất nghiêm trọng.

Theo VFA, trong sáu tháng đầu năm 2012, các doanh nghiệp đã xuất khẩu hơn 3,4 triệu tấn gạo với trị giá FOB đạt 1,567 tỉ USD, giảm hơn 15% so với cùng kỳ. Giá xuất khẩu trung bình đạt gần 459 USD/tấn, giảm 13 USD/tấn so với cùng kỳ năm ngoái. Đến thời điểm này, tồn kho của doanh nghiệp khoảng 1,68 triệu tấn gạo.

Xuất khẩu gạo bắt đầu khởi sắc

Tại buổi họp giao ban xuất khẩu gạo do Hiệp hội Lương thực Việt

Nam tổ chức ngày 7/9 ở thành phố Hồ Chí Minh, ông Trương Thanh Phong - Chủ tịch VFA cho biết: Trong tháng 8, các doanh nghiệp ký bán lượng gạo kỷ lục là gần 850.000 tấn và cũng là tháng các doanh nghiệp đạt giao hàng, do đó xuất khẩu tháng 8/2012 lên tới hơn 928.000 tấn, tăng 22% so với tháng trước và tăng 33% so với cùng kỳ.

Những con số trên, theo ông Phong là “điều chưa từng thấy trong lịch sử tiêu thụ lúa gạo vụ Hè - Thu” và hiện các doanh nghiệp xuất khẩu gạo đang khẩn trương thực hiện các hợp đồng xuất khẩu đã ký. Với tốc độ xuất khẩu này, chỉ tính trong 2 tháng 7 và 8, các doanh nghiệp đã ký lượng hợp đồng kỷ lục, tổng cộng lên đến 1,3 triệu tấn. Tuy nhiên, so với cùng kỳ năm ngoái, xuất khẩu gạo của chúng ta vẫn giảm cả về chất và lượng. Cụ thể, sau 8 tháng, Việt Nam đã xuất khẩu 5,1 triệu tấn gạo, giảm 4% so với cùng kỳ, kim ngạch xuất khẩu (FOB) đạt trên 2,2 tỷ USD, giảm 10,3% so với cùng kỳ. Trong đó hợp đồng tập trung tiếp tục giảm mạnh, chỉ chiếm 17,81%, trong khi đó hợp đồng thương mại chiếm ưu thế lớn.

Ông Huỳnh Minh Huệ - Tổng Thư ký VFA cho biết: Trong 8 tháng qua, châu Á vẫn là thị trường lớn nhất của gạo Việt Nam với trên 1,6 triệu tấn gạo, sau đó là châu Phi với 1,2 triệu tấn, trong cơ cấu xuất khẩu, gạo cao cấp 5% tấm và gạo thơm chiếm hơn 55%.

Đáng chú ý, trong thời gian vừa qua một lượng lớn gạo Việt Nam đã được tuần qua biên giới (theo đường tiểu ngạch) sang Trung Quốc và một số nước khác. Đối với gạo các tỉnh đồng bằng sông Cửu Long chở sang Campuchia thì hầu như tất cả đều sang Thái Lan, cao điểm ở cửa khẩu Tịnh Biên (An Giang) có ngày 5.000 tấn gạo và tấm ở đồng bằng sông Cửu Long được chở qua bên kia biên giới. Còn ở cửa khẩu phía Bắc, hàng ngàn tấn gạo được vận chuyển theo đường tiểu ngạch hàng ngày vẫn chảy sang Trung Quốc. Mặc dù VFA chưa thống kê được con số cụ thể, nhưng trước thực trạng lái nước ngoài đầu cơ, găm hàng gạo chờ khi giá gạo thế giới tăng, nguồn cung Việt Nam cạn kiệt thì gạo lại chảy ngược vào Việt Nam thao túng thị trường, đang ngày càng tăng cao. ❖

Tổ máy số 6 Thủy điện Sơn La hòa lưới quốc gia

Sau 3 ngày chạy không tải, chiều ngày 26/9/2012, tổ máy số 6 Thủy điện Sơn La đã chính thức phát điện và hòa lưới điện quốc gia thành công.

Khởi công xây dựng năm 2005, với sự nỗ lực quyết tâm cao vì dòng điện Tổ quốc của Tập đoàn EVN, Ban quản lý dự án, đơn vị tư vấn, nhà thầu, tổ máy số 1 đã được hòa lưới thành công vào tháng 12/2010 và sau đó, bình quân cứ 4 tháng một tổ máy được hòa lưới điện quốc gia thành công, tính đến nay 5 tổ máy đã cung cấp trên 11 tỷ kWh và từ ngày 27/9, mỗi ngày Thủy điện Sơn La sẽ cung cấp cho hệ thống điện lưới quốc gia 60 triệu kWh.

Dự án Thủy điện Sơn La là công trình trọng điểm quốc gia, với công suất 2.400 MW, hiện đang đứng đầu Đông Nam Á về công suất, tổng vốn đầu tư và khối lượng công việc hoàn thành. Thủy điện Sơn La là bậc thang thứ 2 trên sông Đà (trên là Thủy điện Lai Châu, dưới là Thủy điện Hòa Bình). Nhiệm vụ chính của Dự án Thủy điện Sơn La là cung cấp điện lên hệ thống điện lưới quốc gia với sản lượng điện trung bình hàng năm là 10,246 tỷ kWh; chống lũ về mùa mưa, cung cấp nước về mùa khô cho đồng bằng Bắc bộ và góp phần phát triển kinh tế - xã hội vùng Tây Bắc.

Lê Xuân

